

Nag-unang Siremanang Magasin Sa Binisaya

Bisaya

Hulyo 12, 2019

Karon,
Available na sa
National Bookstores
ug Merriam &
Webster Bookstores
Nationwide!

Mga Sugilanon:

Ang Baker Ni Renante

Ni Benito A. Dalit

Ang Sermon

Ni Jun Cañizares

Bag-ong Nobela:

Ang Kahibulongang Panaw sa Pagpangita sa Bulong

Ni Xon Khan Zares

Balak sa Semana:

Ang Naptalina sa Aparador ni Lola

Ni Wilfreda Y. Cabusas

HEAVEN PERALEJO

Hilagway kortesiya ni Wilson Fernandez

Aron makatrabaho o makapalit og bisan unsa, ubp. Basaha-Manila Bulletin Advertisements & Classified Ads

HEAVEN PERALEJO,

Miangkon Na Nga Sila Na Si Jimuel Pacquiao

Sa Atong Hapin

NI HIMAYA A. DAGOHYO

WALA gyod lagiy aso nga makumkom labi ba kon bahin sa gugma ang atong estoryahan. Niining kalibotan, ang matag butang may iyang panahon nga masayran sa tanan.

Sa kadugayan, giangkon na gyod sa kanhi *housemate* sa Pinoy Big Brother nga si Heaven Peralejo nga sila na gyod ni Jimuel Pacquiao. Ug kinsa man lagi ang wala makaila niining anak ni *boxing champ* Senador Manny Pacquiao. Sa pagsugod god niini, wala dayon kini angkona ni Heaven.

“Na-pressure ako. Kaya itinago namin for a while habang nanligaw po, habang hindi pa sure,” matod ni Heaven. *“Sabi ko: ‘Atin na lang muna, privacy muna.’ Kasi ayaw ko rin naman na ang daming masabi ng mga tao at hindi ko din naman maiwasan ‘yon. So, parang mas gusto kong i-cherish na lang kung ano ang mayroon kami...”*

Ang dalaga nga nagpangedaron pa lang karon og napulog siyam miingon nga miabot unag usa ka tuig una niya sugta ang anak nilang Jinky ug Sen. Manny tungod kay lisod man god kon magdali-dali siyag sulod og usa ka seryosong relasyon. Ug karon nga sa kataposan giangkon na gyod nila, mas gawasnon na silang manglihok-lihok ug komportable na silang moatubang sa publiko.

Ug suportado usab ni Heaven ang *boxing career* sa iyang hinigugma. Unsaon nga naglatay man lagi sa dugo sa iyang hinigugma ang pamoksing.

“Siyempre, support ako. Nakakatawa kasi si Tito (Manny) one time nagtanong siya, ‘Ready ka na ba na makita si Jim sa ring?’ Sabi ko, ‘Naku, Tito, ano pa ba magagawa ko?’” matod ni Heaven.

Ang estorya diay niini mao nga nagkabagat sila nga wa tuyoa sa anak sa *boxing champ* sa usa ka mall ug usa ka tuig human niadto, nagkakita na usab sila.

“Two years ago, nasa Greenbelt lang kami ni Mom tapos biglang he saw us, ‘yong family niya, ‘yong mga pinsan niya, tapos nagpa-picture sila,” dugang asoy ni Heaven. *“Tapos one year later parang nag-meet ulit kami, same place, tapos coincidence, same month,”* mao usay sulti ni Jimuel.

Bisan sa *social media*, makita na man ang ka-sweet sa duha. Sama sa ordinaryong managhigugmaay, daghan silag mga hulagway sa ilang *social media account* nga makapakilig kaayo. Miingon si Heaven nga ang iyang *boyfriend* mapaubsanon kaayo ug mahadlokon sa Diyos. Ug labaw sa tanan, dili kini malimot paghatag kaniyag sorpresa sama sa pagdala og pagkaon asa man ipahigayon ang iyang *taping*.

Walay duda nga gugma kining ilang gibati sa usag usa. Ug ang ilang mga magdadayeg nangindahay og malipayon pang mga yugto sa ilang panag-uban.—**TR**

Loisa Andalio,

Andam na Alang sa Mature Roles

NING bag-o lang gibutyag ni Loisa Andalio, usa ka rising stars sa ABS-CBN, nga wala siyay problema kon i-repackage ang iyang imahen isip sexy star ug bukas siya sa mature roles. Iya kining gipadayag human siya magsaulog sa iyang ika-20 ka tuig nga pagkinabuhi ning kalibotan.

“Sa akin, ngayong 20 na ako, mas gusto ko ‘yung mas drama, siguro ‘yung ‘sexy’ didikit na lang ‘yun sa pagiging mature ng character, eh,” pu’ng pa ni Loisa.

Iya usab nga gilakbitan nga gusto niyang hagiton ang iyang kaugalingon sa mosunod niyang mga proyekto. Pero mas gusto gyod niya ang drama. Kanang drama nga mas lawom ang pagdala niya sa karakter aron mas labi pang mahagit ang iyang abilidad sa pag-arte. Gusto niya nga makita sa iyang fans ang lahi ug lawom nga bahin sa iyang dad-ong karakter nga grabe ang giagian nga mga pagsulay sa kinabuhi.

Usa sa mga rason nganong mag-reinvent si Loisa Andalio mao ang migawas nga viral video nga nag-eskandalo sa online world. Dunay mga espekulasyon nga gikonsiderar siya ug gi-groom nga maoy mohulip sa imahen nga gihuptan kanhi ni Alma Moreno. Si Ms. Moreno nailhan nga Sex Goddess sa Philippine Movies sa dekada 70 hangtod na sa 80.

Samtang si Loisa nailhan nga nagbaton og anghelon ug inosenteng panagway sa showbiz, nagsugod ang iyang karera pinaagi sa “Pinoy Big Brother” sa ABS-CBN. — **TZ**

ShowbizTsika

Ni Himaya Dagohoy

Angel Locsin

Nag-una sa mga Gipilian Aron Mamahimong Pinoy Superhero Wave

SA bag-ong resulta sa online poll, nanguna si Angel Locsin sa mga angay modala sa *Marvel Pinay superhero* nga si Wave kon ugaling mabuhatan kini og pelikula.

Nakauban ni Angel Locsin sa mga gipilian o natala sa naasoyng online poll sa push.com.ph sila si 2015 Miss Universe Pia Wurtzbach ug Nadine Lustre. Sa pagsuwat niini, maoy nanguna si Angel nga nakakuha og 58.58% samtang ang misunod nga si Nadine nakakuha usab og 26.38%. Sa laing bahin, si Pia Wurtzbach ang nalinya sa ikatulong dapit nga nakakuhag 15.04% nga boto.

Si Wave nga maoy bag-ong *Marvel Pinoy Superhero* gidisenyo ni Filipino artist Leinil Yu.

Si Wave nakita sa unang higayon sa komiks nga “War of the Realms, New Agents of Atlas #1” nga gisulat ni Greg Pak ug gidibuho ni Gang-Hyuk Lim. — **TZ**

ANG

Ni E.S. GODIN

PAG-COMPOST

Mga tanom sa tagsulat nga compost ray gigamit nga abono.

ANG pag-compost o *composting* maoy usa sa komun ug tradisyonal nga paagi sa paghimog abono nga halos walay gasto. Gawas nga maayong abono, kining maong natural nga preparasyon motabang usab pagpanalipod batok sa mga peste ug sakit sanglit duna kiniy *pesticidal properties*. Kini maoy moluwas sa uma ngadto sa pagka *acidic* gumikan sa naghinobrang paggamit og kemikal nga mga abono ug pestisidyo.

Apan taliwa ning maong mga kaayohan, mamatikdan nga pipila ra sa atong mag-uuma ang naghimo niini. Ug kon may naghimo man, kadto pa hinuong dudagko ug matawag nga may igo gyong puhunan.

Hinuon, dili katapol ang matan-awng hinungdan nganong ang gagmayng mga mag-uuma wala mogamit ning pamaagi sa pag-compost aron paghimog kaugalingong abono alang sa mga tanom. Ang tatawng hinungdan lagmit mao ang kawalay himangaagan sa mga benepisyong makuha sa paggamit niini.

Ang uban sab dili na gustong maghago pa paghimog *compost* mao nga mopalit na lag largo sa komersiyal nga mga abono.

Apan sa higayon nga makasulay na paggamit niini, o makasinati na sa kaepektibo ug kanindot niining iaplay diha sa mga tanom, anha na nga mahigmata siya sa kamatuoran. Kay ngano gong mogasto pa pagpalit og komersiyal nga mga abono kon puyde ra diayng maghimo kag imo?

Sa akong kaugalingong kasinatian sa pagpananom gamit ang *compost* isip mao ray suplementong abono, nakaingon ko nga garantisado gyod tinuod nga maayo ning gamiton. Halos walay gasto kay ang tanang materyales anha ra man nato mapupho sa atong palibot.

Pamaagi sa pag-compost

Aron mas tabunok ang mamugnang *compost*, kinahanglan nga tinguhaon ang 50-50 nga *ratio* sa *brown material* ug *green material*. Ang *brown material* nagpasabot sa layang mga

Gabon

Kining Sakit Nga UTI

NI JOHN TAM.YBAÑEZ

WALA ko magdahom nga mataptan ba diay ako niining gitawag og UTI (*urinary tract infection*)— ang balatian nga sagad masinati lang unta sa kababayan-an. Segun sa pagpanukiduki ning tagsulat sa Google, ang UTI dali rang motakboy sa kababayan-an tungod kay mas bukas ang puwerta sa ilang kinatawo kaysa kalakin-an. Nagpasabot nga sayon rang makasulod ang hugaw o kagaw nga mokuyamang paingon sa ilawom nga maoy makaingon sa sakit.

Kini diayng UTI magdala og grabeng hilanat, takig ug hapdos nga daw may samad sa agianan sa ihi sa matag pangihì. Labihan kainit sa ihi nga daw mahilos ang kinatawo. Gawas niana, may pagka *pink* ang kolor sa ihi kay nasambogan na man og dugo ug lahi usab og baho kon itandi niadtong walay UTI.

Niadtong liwas na sa adlawng natawhan ning tagsulat (Hunyo 24, 2018) nagsugod ang akong hilanat nga giubanan og gahi nga ubo. Apan sa wala pa ko hilanti, pirme kong kaihion nga daw dili kapugngan ug gamay ra ang mogawas. Sa pagtuo nga ordinaryo lang nga hilanat ang mitakboy, gitambalan lang nakog *paracetamol*. Gani, lainlain na lang nga *brand* sa tabletas ang akong gitomar apan natingala ug nabalaka ko kay wala man gyod kini mobahar. Mohuwas man tuod ug panington ko inig-epekto sa tambal apan mobalik ra pod ug panugnawon ko ilabi nag mauga na ang singot. Tungod sa pagpunayg agni kanako sa akong kapikas, mga anak ug ubang kabanay (nga giabot usab og kahingawa sa akong kahintang) misugot na lang kong magpakonsulta sa doktor bisan bukid unta kini sa akong buot kay naglisod lagi kami sa among panudlanan.

Bisan nagkuray sa katugnaw ug daw nagbaga ang lawas sa tumang kainit, naningkamot ko paglakaw uban sa akong asawang si Remy padulong sa klinika ni Dr. Ruby Tapang sa Barangay Looc gikan sa among gipuy-an sa Purok Lemonsito, Barangay

Gun-ob. Hinuon, dili ra maabtan og 10 minutos ang pagbaktas paingon didto. Apan sa wala pa kami molahos sa maong klinika (nga nasuki na namo kay duol ra man kini sa gipuy-an niadtò sa akong ginikanan) mihapit una kami sa balay sa tubig-tubigan nakong igsoon, ni Manang Tata (Nelina Umbao), aron manghuwam og sarang magamit pagpatambal. Wala magmakuli pagtunol ang akong maguwang nga giabot usab og kaluoy sa akong paglubog sa banig. Gani, usa man kinis nag-aghat kanako pagpadoktor ug miingon nga andam motabang kon mausab ang akong hunahuna.

Apan human kami makapalista sa klinika ni Dr. Tapang pinaagi sa iyang kaabag, mibalik kami pagpanggawas aron mangadto sa klinika ni Dr. Allan Saberon nga adunay laboratoryo aron magpahiling sa ihi. Apan ingon sa gisungog kami sa kahigayonan kay wala pa man diha ang mananambal sa among pag-abot. Nagpaabot pa kamig pipila ka gutlo una motunga ang doktor luwan sa iyang pik-ap. Hinuon, nakahatag na akog sampol sa ihi kay gipaihi man ko daan niadtong lalaki nga piniyalan sa klinika nga gipasawod sa disposabol ug *transparent* nga basong plastik.

Dihang nadawat na namo ang kopya sa resulta, namalik dayon kami si Misis sa klinika ni Dr. Tapang tadlas sa dalan P. Rodriguez ug didto nagpaabot na usab kami sa among turno. Ilado ang mananambal sa among dapit hinungdang daghan ang magpakonsulta kaniya matag adlaw. Wala siyay gipiling pasyente kay gikan sa masuso hangtod sa tigulang iya mang atimanon.

Pagtawag na sa akong ngalan, misulod dayon kami sa lawak nga nahimutangan sa doktora nga sa akong tan-aw nahisakop na sa hut-ong sa mga *senior citizen* kay namuti na man ang buhok. Gitunol namo ang resulta sa *lab test* ug iya kining gitamdan samtang milingkod ko sa iyang atbang tupad kang Misis. Apan

Ang Naptalina sa Aparador ni Lola

Tulo na ka tuig ang minglabay gikan sa pagkamatay ni Lola. Ug tulo-na pod ka tuig nga gaisige kog balik-balik sa iyang kuwarto. Kada gabii ko nga magsigeg duaw sa iyang gibiling aparador. Ug sa di pa nako biyaan ang iyang lawak, akong paundayonan ang Bata nga mosimhot sa iyang aparador gikan sa gamayng kang-a sa pultahan niini. *Kalami sa humot sa naptalina—naa ra Siya.*

Usa ka adlaw niana, nakadesider ang Bata nga ablihan ang aparador: *Mas isog seguro ang humot sa naptalina kon abli na ang aparador.* Sama sa unang pag-abli sa bag-ong libro, inanay nga giablihan sa Bata ang pultahan ug naghinam-hinam sa mas isog nga humot sa naptalina.

Sa pag-abli sa aparador ni Lola, mialisbo ang naptalina. Adunay nag-inusarang daster ni Lola. Apan walay naptalina.

WILFREDA V. CABUSAS
Dakbayan sa Talisay

Sa Sunod Gula

Balak Ang Saya ni Maria Clara

Sa iyang pagpanghupaw, / ang maong saya / mosidlak sa iyang bakakong / kalipay sa kombento...

Sugilanon Parol de Combate

Ang kaburong gihukasan sa propesyon sa pagka magtutudlo. Sila ang mga bayani sa kaalam...

Sugilanon Suwerte

Natibuok na ang iyang hukom. Biyaan niya ang tangkol nga naggapos kaniya...